

Προτεινόμενα Θέματα

Ιστορία – Γ' Λυκείου

2025

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

Θέμα Α1.

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

1. Μακεδονική Επιτροπή (1978)
2. Συνθήκη φιλίας και συνεργασίας Κεμάλ - Μπολσεβίκων (1921)
3. Ψήφισμα της 5^{ης} Μαΐου 1827

Μονάδες 15

Θέμα Α2.

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

1. Στην κατασκευή του σιδηροδρομικού δικτύου της Ελλάδας, το κράτος ανέλαβε ολοκληρωτικά το κόστος του έργου.
2. Το ζήτημα της μεγάλης ιδιοκτησίας ήρθε στο προσκήνιο με την προσάρτηση των Επτανήσων, της Άρτας και της Θεσσαλίας.
3. Στο τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα ενισχύθηκε ο ρόλος των κομμάτων στη δημόσια ζωή και απέκτησε κύρος.
4. Τα αντιβενιζελικά κόμματα ήταν υπέρ της ενίσχυσης της εκτελεστικής εξουσίας.
5. Η αστική αποκατάσταση ήταν περισσότερο έργο της ΕΑΠ και λιγότερο έργο του κράτους.

Μονάδες 10

Θέμα Β1.

Να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα που επέφερε στη χώρα, η επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ).

Μονάδες 10

Θέμα Β2.

Να αναφέρετε τις διπλωματικές πράξεις με τις οποίες επιτεύχθηκε η οριστική λύση του Κρητικού Ζητήματος από τον Μάιο του 1913 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 1913.

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1.

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα Α & Β που σας δίνονται, να παρουσιάσετε τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές μεταβολές που οδήγησαν στην ανάδειξη της νέας γενιάς μέχρι και την Επανάσταση του Φεβρουαρίου του 1862.

Μονάδες 15

Κείμενο Α

Περί το τέλος της βασιλείας του Όθωνος θα εμφανισθούν αι νέαι πολιτικά δυνάμεις, προερχόμεναι εκ της μετεπαναστατικής γενεάς, η οποία, εμποτισμένη με τας εξελισσομένας εις την Ευρώπην φιλελευθέρas ιδέας, θα αναλάβη το έργον της ολοκληρώσεως της Δημοκρατίας. Αι δυνάμεις αταί θα επιτύχουν και την έξωσιν του Όθωνος [...]. Οι επικεφαλής της Επανάστασεως του 1862 ήσαν νέοι επηρεασμένοι βαθύτατα από τας φιλελευθέρas ιδέας. Εξ άλλου κατά την διαρρέουσα σαντριάκονταετίαν, η πληθυσμιακή σύνθεσις της Ελλάδος είχε υποστή τοιαύτην εξέλιξιν (...) ώστε υφίσταντο, πλέον, νέα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά δεδομένα. Ακόμη

και η αναλογία μεταξύ πληθυσμού της υπαίθρου και αστικών κέντρων είχαν ουσιαστικά μεταβληθεί εις βάρος του πρώτου. Τέλος, είχαν αρχίσει να διαμορφούνται ηγετική τάξις, τελείως διάφορος της προελθούσης εκ του αγώνος της ανεξαρτησίας.

Γρηγόριος Δαφνής, *Τα ελληνικά πολιτικά κόμματα, 1821-1961*, σελ. 54 και 59.

Κείμενο Β

Η σχετικά ταχύρρυθμη εξάπλωση της μόρφωσης αύξησε της εντάσεις στην κοινωνία[...] Επίσης μεγάλωναν οι ατομικές απαιτήσεις για το επίπεδο ζωής, οι μορφωμένοι καθώς και οι μισομορφωμένοι άρχισαν να ενοχλούνται από την ανεπάρκεια των συνθηκών στην Ελλάδα, τη γενική καθυστέρηση σε σχέση με της χώρες της Δύσης, και η επιθυμία για συμμετοχή στις πολιτικές διαδικασίες ενίσχυε τη γενική δυσαρέσκεια».

Gunnar Hering, *Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936*, ΜΙΕΤ, 2006, τ. Α', σελ. 340-341

ΘΕΜΑ Δ1.

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα, να εξηγήσετε πώς εκφράστηκε η διάσταση προσφύγων γηγενών στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Ελλάδας μετά την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922.

Μονάδες 25

Κείμενο Α

Είναι γνωστή η φανατική βενιζελική τοποθέτηση της συντριπτικής πλειοψηφίας των προσφύγων, που συνήθως αποδίδεται σε συγκυριακούς ιστορικούς λόγους στο ότι δηλαδή ο Κωνσταντινισμός βρέθηκε υπεύθυνος για τη Μικρασιατική Καταστροφή. Όμως, ο βενιζελισμός των προσφύγων είχε τις ρίζες του και πριν και πέρα από τις ευθύνες της Καταστροφής. Καθοριστική υπήρξε ιδίως η εχθρότητα των γηγενών και των αντιβενιζελικών, που πήρε τις διαστάσεις αληθινού ρατσισμού. Ήδη στα Νοεμβριανά του 1916 ο αντιβενιζελικός όχλος στράφηκε ιδιαίτερα εναντίον προσφύγων, από τους οποίους άγνωστος αριθμός οδηγήθηκε κοντά στη «Σωτηρία» και δολοφονήθηκε.

Γ. Βεντήρη, *Η Ελλάς του 1910-1920*, Αθήναι, εκδ. Πυρσός, 1931, τόμ. 2ος, σελ. 272

Κείμενο Β

Είκοσι χρόνια αργότερα, κατά τα οποία ποτέ δεν έλειψαν αιματηρές συγκρούσεις γηγενών και προσφύγων σε διάφορες περιοχές, συνεχιζόταν το ίδιο αντιπροσφυγικό μένος, στο οποίο αποδίδεται και ο εμπρησμός σε προσφυγικές παράγκες του Βόλου. Πέρα από τους πολιτικούς, η εχθρότητα των γηγενών είχε συχνά και οικονομικούς λόγους, όπως π.χ. σε περιοχές που μοιράστηκε σε πρόσφυγες η γη που εποφθαλμιούσαν ντόπιοι ή σε πόλεις, όπου οι πρόσφυγες ανέπτυξαν εμπορομεταφορικές δραστηριότητες εκτοπίζοντας ντόπιους.

Γ. Μαυρογορδάτου, *Οι διαστάσεις του «κομματικού» φαινομένου στην Ελλάδα: παραδείγματα από τον μεσοπόλεμο*, σελ. 163-164

Κείμενο Γ

Ζητούμενο για πολλά χρόνια αποτελεί η κοινωνική ενσωμάτωση και η ουσιαστική αποκατάσταση των προσφύγων. Σε πρακτικό επίπεδο η δημιουργία ξεχωριστών συνοικισμών και οι εντάσεις ανάμεσα σε πρόσφυγες και γηγενείς δυσχεραίνουν την ενσωμάτωση και ενισχύουν τις τάσεις για απομόνωση των προσφύγων και εσωστρέφεια που εκφράζεται με μια διευρυμένη προσφυγική ενδογαμία και τη δημιουργία μιας ιδιαίτερης ζωής των προσφύγων σε πολλές περιοχές.

Η ενσωμάτωση μέσω της εκπαίδευσης, κύρια πρακτική του ελληνικού εθνικισμού στην αυτρωτική του φάση, δυσκολευόταν να αποδώσει. Η πολεμική δεκαετία καθυστέρησε την εκπαίδευση πολλών παιδιών και αυτό ήταν περισσότερο εμφανές στις αγροτικές περιοχές και ιδιαίτερα σε κοινότητες τουρκόφωνων [...]. Οι πρόσφυγες εντάσσονται στην ελληνική κοινωνία ως διακριτή ομάδα, όχι μόνο θεσμικά, αλλά και πολιτισμικά. Σε αυτό συντείνουν οι προσφυγικές συσσωματώσεις που εξελίχθηκαν σε πολιτισμικούς δράστες μεγάλης εμβέλειας, αν αναλογιστεί

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

κανείς τη σημαντική παρουσία των προσφυγικών ομάδων και των μεμονωμένων προσώπων στον ελληνικό πληθυσμό.

Ιστορία των Ελλήνων: Νεότερος ελληνισμός 1910-1940 τόμος 15, σελ. 282

Κείμενο Δ

Πολλοί από τους πρόσφυγες γνώριζαν μόνο Τούρκικα. Αν ήξεραν Ελληνικά, συχνά επρόκειτο είτε για τη διάλεκτο της περιοχής του Πόντου, στις νότιες ακτές της Μαύρης Θάλασσας, η οποία ήταν ελάχιστα κατανοητή στους κατοίκους του βασιλείου (εν. της Ελλάδας), είτε για την πομπώδη καθαρεύουσα των σχολείων. Αντιμετώπισαν σε σημαντικό βαθμό την προκατάληψη των αυτοχθόνων, οι οποίοι σκωπτικά αποκαλούσαν τους νεοφερμένους, μεταξύ άλλων επιθέτων, και «γιαουρτοβαφτισμένους», υπονοούμενο για την εκτεταμένη χρήση του γιαουρτιού στην (πολύ καλύτερη) κουζίνα τους. Παρόμοια, πολλοί από τους Έλληνες της Ανατολίας, οι οποίοι προέρχονταν από μεγάλες οθωμανικές πόλεις, όπως η Σμύρνη, περιφρονούσαν τους κατοίκους της «Παλαιάς» Ελλάδας, τους Παλαιοελλαδίτες, θεωρώντας ότι έχουν επαρχιώτικους τρόπους.

R. Clogg. Συνοπτική Ιστορία της Ελλάδας, 1770-2000, εκδ. Κάτοπτρο, Αθήνα 2002, σελ. 128

Υπολογισμός Μορίων Πανελλαδικών 2025

Χρησιμοποιήστε την Εφαρμογή για να **υπολογίσετε Μόρια** για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα / Σχολή!

Υπολογίστε Μόρια, δείτε τα **Τμήματα Επιτυχίας** (με τις περσινές βάσεις), τις **Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής** για κάθε Ειδικό Μάθημα και για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα

μέσα από την **ιστοσελίδα του ΜΕΘΟΔΙΚΟΥ** ή την **Android Εφαρμογή: mobile app**

Ενδεικτικές Απαντήσεις

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1.

1. Με αφορμή τον Ρωσοτουρκικό Πόλεμο (1877-1878), τον Ιανουάριο του 1878, ιδρύθηκε στην Αθήνα η Μακεδονική Επιτροπή, με σκοπό την οργάνωση επανάστασης στη Μακεδονία. Πάλι οι Μακεδόνες πρόσφυγες της Νέας Πέλλας και άλλοι της Εύβοιας, ανταποκρίθηκαν στις προσπάθειες της Επιτροπής να συγκεντρώσει στρατιωτική δύναμη. Η επανάσταση ξέσπασε στον Όλυμπο, στα Πιέρια και στη Χαλκιδική και έληξε με ανακωχή μεταξύ των Ελλήνων επαναστατών και των Τούρκων. Πολλοί επαναστάτες πέρασαν για ασφάλεια στην ελεύθερη Ελλάδα. Λίγο αργότερα, μερικοί απ' αυτούς επέστρεψαν στις περιοχές τους.

Σχολικό βιβλίο, σελ. 134-135

2. Το πολιτικό γεγονός που λειτούργησε ως ταφόπετρα του ποντιακού ζητήματος, ήταν η συνθήκη φιλίας και συνεργασίας που υπογράφηκε τον Μάρτιο του 1921, ανάμεσα στους Μπολσεβίκους και τον Κεμάλ. Η συνθήκη αυτή έδωσε στον αδύναμο έως τότε Κεμάλ την οικονομική, στρατιωτική και ηθική δυνατότητα να συνεχίσει τις επιχειρήσεις του κατά των

Ποντίων, και ακόμη να εμφανιστεί στη Συνδιάσκεψη του Λονδίνου με υπερβολικές απαιτήσεις που, λόγω της συγκυρίας, δεν απορρίφθηκαν από τις νικήτριες Δυνάμεις, παρά το γεγονός ότι ήταν σύμμαχοι με τους Έλληνες.

Σχολικό βιβλίο, σελ. 251-252

3. Μόνο στη Γ' Εθνική Συνέλευση το προσφυγικό προβλήθηκε εντονότερα από τις διάφορες προσφυγικές ομάδες, που ζήτησαν την εκπροσώπησή τους στην Συνέλευση, για να προωθήσουν το αίτημα παροχής χώρου για μόνιμη εγκατάσταση στην ελεύθερη Ελλάδα. Το ψήφισμα της 5^{ης} Μαΐου 1827, με το οποίο καλούνταν όλοι οι ορθόδοξοι «όσων αι πόλεις κατεστράφησαν, να προσέλθουν εις την Βουλήν να ζητήσουν τόπον και να εγείρουν νέας πόλεις», έδειχνε την τάση να επικρατεί μία ευρύτερη αντίληψη για το προσφυγικό.

Σχολικό βιβλίο σελ. 123

ΘΕΜΑ Α2.

1. Λάθος
2. Σωστό
3. Σωστό
4. Λάθος
5. Λάθος

ΘΕΜΑ Β1.

Η ήττα του ελληνικού στρατού και η υποχρέωση της Ελλάδας να καταβάλει υπέρογκες πολεμικές αποζημιώσεις στην Οθωμανική Αυτοκρατορία έθεσαν το ζήτημα σε νέες βάσεις. Τα οικονομικά του ελληνικού κράτους οδηγήθηκαν σε καθεστώς Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ).

Τα αποτελέσματα από τη επιβολή του ΔΟΕ το 1897 ήταν θετικά και έγιναν ορατά λίγα χρόνια αργότερα.

Η εγγύηση των Δυνάμεων αύξησε την πιστοληπτική ικανότητα του κράτους, ενώ ο έλεγχος απάλλαξε τους δημοσιονομικούς μηχανισμούς από δυσλειτουργίες του παρελθόντος.

Το 1910, παρά τα προβλήματα στο εξωτερικό ισοζύγιο πληρωμών, εξαιτίας της σταφιδικής κρίσης και παρά το γεγονός ότι η αποπληρωμή των δανείων εξακολουθούσε να απορροφά το 1/3 των εθνικών εσόδων, τα δημόσια οικονομικά μπορούσαν να χαρακτηριστούν υγιή, οι προϋπολογισμοί ήταν ελαφρώς πλεονασματικοί και οι οικονομικές δυνατότητες του κράτους σαφώς αυξημένες.

Αυτή η θετική εξέλιξη επέτρεψε τις μεταρρυθμίσεις των πρώτων κυβερνήσεων του Ελευθέριου Βενιζέλου, την πολεμική προετοιμασία και τη συμμετοχή στους Βαλκανικούς Πολέμους, χωρίς τις δραματικές επιπτώσεις που είχαν στο οικονομικό πεδίο οι πολεμικές κινητοποιήσεις του παρελθόντος (όπως π.χ. ο πόλεμος του 1897).

ΘΕΜΑ Β2.

Η ευτυχής για την Ελλάδα έκβαση των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913, έδωσε και στο Κρητικό Ζήτημα την οριστική λύση του. Με το άρθρο 4 της Συνθήκης του Λονδίνου (30 Μαΐου 1913), ο σουλτάνος παραιτήθηκε από όλα τα δικαιώματά του στην Κρήτη, την οποία παραχωρούσε στις Μ. Δυνάμεις της Ευρώπης. Με ιδιαίτερη συνθήκη ειρήνης μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας (14 Νοεμβρίου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμά του στην Κρήτη, η οποία έτσι εντάχθηκε στην ελληνική επικράτεια ως οργανικό και αναπόσπαστο τμήμα της. Οι Μ. Δυνάμεις αποδέχθηκαν σιωπηρά τη λύση αυτή, δηλώνοντας απλώς ότι έλαβαν γνώση των ενεργειών της Ελληνικής Κυβέρνησης.

Έναν μήνα αργότερα, την 1η Δεκεμβρίου 1913, κηρύχθηκε και επίσημα η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, με την παρουσία του τότε βασιλιά Κωνσταντίνου και του πρωθυπουργού Ελευθέριου Βενιζέλου.

Η ελληνική σημαία υψώθηκε στο ιστορικό φρούριο του Φίρκα και στη θέση όπου άλλοτε κυμάτιζε η τουρκική σημαία, στήθηκε μαρμάρινη επιγραφή, που έγραφε:

ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝ ΚΡΗΤΗ
1669-1913
ΗΤΟΙ, 267 ΕΤΗ, 7 ΜΗΝΕΣ, 7 ΗΜΕΡΕΣ
ΕΤΗ ΑΓΩΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1.

Μετά τον Κριμαϊκό Πόλεμο το 1854, όπου η παρουσία των ξενικών κομμάτων και η επιρροή τους στα πολιτικά πράγματα της Ελλάδας είχε υποχωρήσει, διακρίθηκε μια νέα γενιά ανθρώπων, η οποία δεν είχε βιώσει την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Γενικότερα, η παρακμή των ξενικών κομμάτων συμπίπτει με την ανάδειξη μιας νέας γενιάς ανθρώπων με εντελώς διαφορετική νοοτροπία και καταβολές.

Οι ηγετικές προσωπικότητες των ξενικών κομμάτων είχαν βιώσει την επανάσταση και η νοοτροπία τους, τα ιδανικά τους, οι απόψεις τους είχαν διαμορφωθεί στην προ-επαναστατική περίοδο. Για την αμέσως επόμενη γενιά, η Επανάσταση ανήκε στην Ιστορία. Η γενιά αυτή βίωνε ραγδαίες αλλαγές λόγω των συχνών πολιτικών μεταβολών και της οικονομικής και τεχνικής ανάπτυξης, που ακολουθούσαν πρωτόγνωρους ρυθμούς.

Η οικονομική και κοινωνική μεταβολή είχαν ως συνέπεια την εκ θεμελίων μεταβολή της αντίληψης για τη ζωή. Οι άνθρωποι σταμάτησαν να ζουν όπως οι πρόγονοί τους. Αυξήθηκε ο αστικός πληθυσμός, ο οποίος βρισκόταν πιο κοντά στα κέντρα λήψης αποφάσεων και είχε μεγαλύτερη δυνατότητα ενημέρωσης για τις εξελίξεις Σύμφωνα με το παράθεμα του Γ. Δαφνή, η νέα γενιά καλούνταν να αντιμετωπίσει την τεράστια αλλαγή των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών δεδομένων, ενώ παράλληλα, αυξήθηκε ο αστικός πληθυσμός, ο οποίος ήταν συγκεντρωμένος στις πόλεις, δημιουργώντας μεγάλο πλήγμα για την κοινωνία της υπαίθρου. Εντυπωσιακή ήταν, επίσης, και η μείωση των αναλφάβητων στον ανδρικό πληθυσμό. Η σχετικά γρήγορη διάδοση της παιδείας αύξησε τις κοινωνικές εντάσεις. Οι απαιτήσεις των ανθρώπων αυξήθηκαν. Ακόμη και οι ημιμαθείς άρχισαν να επικρίνουν τις δυσλειτουργίες του κράτους και την καθυστέρηση σε σχέση με τις χώρες της Δύσης, ενώ εντάθηκε η επιθυμία για συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα. Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από την πηγή του Η.GUNMAR. Ακόμη και αυτοί που είχαν ελλιπείς γνώσεις εκδήλωναν τη δυσαρέσκεία τους απέναντι στην ευτελή ποιότητα των συνθηκών διαβίωσης, την αργοπορία εξέλιξης σε σχέση με τις ευρωπαϊκές χώρες και την ανάγκη για συμμετοχή στις πολιτικές δράσεις. Ως αποτέλεσμα, η ταχεία διάδοση της παιδείας που συνδεόταν άμεσα με μεταβολές τόσο στην Ελλάδα όσο και στις χώρες όπου, παρά την ελάττωση της παιδείας, δεν ανήκαν στις πλήρως πολιτιστικά ανεπτυγμένες χώρες.

Η νέα γενιά δεν είχε τις εμπειρίες της προηγούμενης (Τουρκοκρατία, επανάσταση, αντιβασιλεία, βοήθεια των Δυνάμεων σε κρίσιμες στιγμές) και αποστασιοποιήθηκε από τις αντιπαραθέσεις που κυριαρχούσαν στην προηγούμενη γενιά και από τα κόμματα που τις εξέφραζαν (όπως αναφέρει η πηγή του Η.Gunmar). Η νέα γενιά δεν πρόλαβε να βιώσει την περίοδο της Τουρκοκρατίας, την Επανάσταση του 1821-1830, την κυβέρνηση του Καποδίστρια, τη μοναρχία, τον φιλελληνισμό και τη συμβολή των Συμμάχων σε επείγουσες καταστάσεις σε αντίθεση με τους ανθρώπους που έζησαν κατά την περίοδο της Επανάστασης του 1821. Η νέα γενιά ήταν αποστασιοποιημένη από τις παλιές συγκρούσεις των προπατόρων και αντιμετώπιζε

την οπισθοδρόμηση των ξενικών κομμάτων με μεγαλύτερη σύγχυση από την προηγούμενη γενιά, η οποία είχε βιώσει τις αντιπαραθέσεις εκείνες και ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη συναισθηματικά με τα ξενικά κόμματα.

Η νέα γενιά ασκούσε, λοιπόν, έντονη κριτική στους παλαιότερους και φρονούσε ότι το συνταγματικό πολίτευμα δεν μπορούσε να αναπτυχθεί, καθώς το εμπόδιζαν η Αυλή και ο Βασιλιάς, τον οποίο θεωρούσε πολιτικά ατάλαντο.

Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1850 έγινε φανερή μία συνολική δυσaréσκεια μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού, λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και της δυσλειτουργίας του πολιτικού συστήματος και συγκροτήθηκαν αντιπολιτευτικοί όμιλοι με εκσυγχρονιστικά κατά κύριο λόγο αιτήματα, ελεύθερες εκλογές, φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την ελάφρυνση των αγροτών, τις κρατικές επενδύσεις σε έργα υποδομής, την ίδρυση αγροτικών τραπεζών, την απλούστερη διοίκηση. Τα αιτήματα αυτά εξέφρασε σε μεγάλο βαθμό με την πολιτική του δράση ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος. Τον Φεβρουάριο του 1862, η δυσaréσκεια κατέληξε σε επανάσταση με αίτημα την απομάκρυνση του βασιλιά. Στην επανάσταση συμμετείχαν κατά κύριο λόγο αξιωματικοί, άνεργοι, απόφοιτοι Πανεπιστημίου, που δεν ήθελαν να εργαστούν στους κλάδους της αγροτικής και βιοτεχνικής παραγωγής και αισθάνονταν κοινωνικά αδικημένοι. Συμμετείχαν ακόμη και πολλά άτομα ανωτέρων κοινωνικών στρωμάτων, τα οποία ζητούσαν ευκαιρίες για ενεργότερη συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα. Στις 12 Οκτωβρίου 1862, ο Όθων, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα

Σύμφωνα με τον Γ.Δαφνή η νέα γενιά, η οποία ήταν έντονα επηρεασμένη από την πνευματικά και πολιτιστικά ανεπτυγμένη Ευρώπη, επεδίωξε να στερεώσει το δημοκρατικό πολίτευμα, απομακρύνοντας τον Όθωνα από την εξουσία μέσα από το ξέσπασμα της Επανάστασης τον Φεβρουάριο του 1862. Όπως συμπληρώνει στο παράθεμά του ο Η. Gunmar, στην Επανάσταση έλαβαν μέρος και απόφοιτοι του Πανεπιστημίου και ιδιαίτερα νομικοί, οι οποίοι αναζητούσαν μια θέση στον δημόσιο τομέα.

ΘΕΜΑ Δ1.

Παρά την προσπάθεια αποκατάστασης των προσφύγων από το κράτος και από την ΕΑΠ, ήδη από το 1922 και 1923 πολλοί πρόσφυγες αντιμετώπιζαν προβλήματα στην ενσωμάτωσή τους από τους γηγενείς κατοίκους.

Συγκεκριμένα, σε γενικές γραμμές υπήρχε διαφορά νοοτροπίας και ιδιοσυγκρασίας μεταξύ προσφύγων και γηγενών. Οι γηγενείς, αναφέρονται συχνά στο ήθος των προσφύγων (κυρίως των αστών), στη ροπή τους για διασκέδαση και την κοσμοπολίτικη συμπεριφορά αυτών και των γυναικών τους. Οι πρόσφυγες, από τη μεριά τους, μιλούσαν για το χαμηλό μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο των ντόπιων και πρόβαλλαν την ελληνικότητά τους, την οποία οι ντόπιοι συχνά αμφισβητούσαν, όπως υποστηρίζει και το παράθεμα του R.Glogg. Οι γηγενείς υποβάθμιζαν τους πρόσφυγες χαρακτηρίζοντάς τους «γιαουρτοβαπτισμένους», εξαιτίας της συνεχούς χρήσης του γιαουρτιού στις συνταγές τους. Από τη μεριά τους, οι πρόσφυγες από την Ανατολή και τη Σμύρνη, υποτιμούσαν τους Έλληνες, αποκαλώντας τους «Παλαιοελλαδίτες», εξαιτίας της επαρχιώτικης νοοτροπίας τους.

Η διάσταση προσφύγων και γηγενών, εκφράστηκε κυρίως στην οικονομική ζωή, καθώς υπήρχε ανταγωνισμός στην αγορά εργασίας, στην ιδιοκτησία της γης και σε άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες (όπως υποστηρίζει και το παράθεμα του Γ.Δ. Κοντογιώργη). Η εχθρική στάση των γηγενών απέναντι στους πρόσφυγες οφειλόταν στην παραχώρηση γης από την ελληνική κυβέρνηση στους πρόσφυγες, την οποία επιθυμούσαν να αποκτήσουν οι γηγενείς, ενώ παράλληλα, σε πολλές πόλεις οι πρόσφυγες δραστηριοποιήθηκαν στην προώθηση της αγοράς ακίνητης περιουσίας και σε διάφορες άλλες συναλλαγές σε βάρος των γηγενών.

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Παράλληλα, στην πολιτική ζωή πριν ακόμη την παροχή στέγης και εργασίας, οι πρόσφυγες απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια και πολιτικά δικαιώματα.

Εντάχθηκαν στο κόμμα του Βενιζέλου, τόσο ως ψηφοφόροι, όσο και ως πολιτευτές, βουλευτές και υπουργοί. Οι αντιβενιζελικοί και ο αντιβενιζελικός Τύπος καλλιεργούσαν το μίσος εναντίον τους. Σύμφωνα μάλιστα με την πηγή του Γ.Δ. Κοντογιώργη, η πλειονότητα των προσφύγων εντάχθηκαν στο κόμμα των Φιλελευθέρων, τόσο εξαιτίας της ευθύνης που έριχναν οι πρόσφυγες στον βασιλιά Κωνσταντίνο για τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922, όσο και στην αρνητική στάση των ντόπιων και των βασιλικών που εξελίχθηκε σε ρατσιστικές εκδηλώσεις. Μάλιστα, με αφορμή τα Νοεμβριανά το 1916 οι αντιβενιζελικοί αντιτάθηκαν έντονα απέναντι στους πρόσφυγες.

Γενικά, οι συγκρούσεις μεταξύ προσφύγων-γηγενών, διήρκησαν έως το 1936 με χαρακτηριστικά φαινόμενα, όπως η πυρπόληση των προσφυγικών καλυβών στον Βόλο. Από την άλλη, στην κοινωνική ζωή οι πρόσφυγες που κατοικούσαν στους συνοικισμούς ήταν απομονωμένοι, δεν είχαν συχνές επαφές με ντόπιους και προτιμούσαν να συνάπτουν γάμους μεταξύ τους. Δεν συνέβαινε το ίδιο με τους πρόσφυγες, που εγκαταστάθηκαν μέσα στις πόλεις ή τα χωριά. Ο χώρος εργασίας, το σχολείο, η εκκλησία και κυρίως η γειτονιά, έδιναν ευκαιρίες επικοινωνίας με τους ντόπιους. Σιγά-σιγά, άρχισαν να συνάπτονται μικτοί γάμοι, που με την πάροδο του χρόνου γίνονταν όλο και περισσότεροι.

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και στο παράθεμα από την *Ιστορία των Ελλήνων*.

Συγκεκριμένα, το ελληνικό κράτος επιδίωξε την ένταξη και εξασφάλιση των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία, κάτι που δεν ήταν δυνατό να επιτευχθεί, εξαιτίας της δημιουργίας προσφυγικών συνοικισμών και των εντάσεων που προέκυψαν μεταξύ προσφύγων και γηγενών. Έτσι, παρατηρείται το φαινόμενο οι πρόσφυγες να παραμένουν αποκλεισμένοι από την υπόλοιπη ελληνική κοινωνία, επιθυμώντας να συνάπτουν π.χ. γάμους μεταξύ τους. Η παράλληλη αφομοίωση των προσφύγων μέσω της παιδείας δεν αποδείχτηκε αποτελεσματική μέθοδος, ιδιαίτερα στην ύπαιθρο, όπου κατοικούσαν Έλληνες πρόσφυγες με μητρική γλώσσα μόνο τα Τουρκικά.

Γενικά, οι πρόσφυγες ήταν ξεχωριστή κοινωνική ομάδα, τόσο στα πλαίσια των θεσμών, όσο και του πολιτισμού τους, καθώς οργανώθηκαν σε ομάδες με τον δικό τους πολιτισμό.

Η αντίθεση μεταξύ προσφύγων και γηγενών σε ελάχιστες περιπτώσεις πήρε τη μορφή ανοιχτής σύγκρουσης. Ο όρος **“πρόσφυγας”** όμως, είχε στην κοινή συνείδηση υποτιμητική σημασία για πολλά χρόνια. Η διαχωριστική γραμμή μεταξύ προσφύγων και γηγενών έπαψε να υπάρχει μετά τη δεκαετία του 1940.

Αλλά και από πριν, οι πρόσφυγες πρώτης γενιάς και αργότερα τα παιδιά και τα εγγόνια τους, συμμετείχαν ενεργά σε όλες τις δραστηριότητες στη νέα πατρίδα τους.

Ευχόμαστε καλή δύναμη & επιτυχία!